

საქართველოს პრეზიდენტის

ბრძანებულება № 665

2006 წლის 7 ნოემბერი

ქ. თბილისი

კულტურის ზოგიერთი უძრავი ძეგლისათვის ეროვნული მნიშვნელობის კატეგორიის მინიჭების შესახებ

„კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-18 მუხლის მე-4 პუნქტის შესაბამისად კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის კომისიის რეკომენდაციის საფუძველზე კულტურის უძრავ ძეგლებს მიენიჭოს ეროვნული მნიშვნელობის კატეგორია, თანახმად დანართისა.

მ. სააკაშვილი

ეროვნული მნიშვნელობის კატეგორიის კულტურის უძრავი ძეგლები

ადიგენის მუნიციპალიტეტი

№	ძეგლის დასახელება	აგების თარიღი	ძეგლის მდებარეობა
1.	ზარზმის მონასტერი 1. გუმბათიანი ტაძარი 2. სამწირველო 3. სამწირველო 4. სამწირველო 5. სამრეკლო 6. წყარო	XIV ს. X ს. შუა საუკუნეები შუა საუკუნეები XIV ს. XIII-XIV სს.	სოფ. ზარზმა
2.	ჭულეს მონასტერი 1. წმ. გიორგის ეკლესია 2. სამწირველო 3. სამრეკლო 4. სხვა ნაგებობანი	XIVს. გადაკეთ. XX ს. XIV-XV სს. XIV ს. გვიანი შუა საუკ.	სოფ. ზანავის მიდამოები
3.	მელნისის ციხე	განვით. შუა საუკუნ.	დაბა აბასთუმნის ჩრდ.-დას.-ით
4.	ხიდი მდ. ოცხეზე	XII-XIII სს.	დაბა აბასთუმანი
5.	საეკლესიო კომპლექსი 1. ეკლესია 2. ეკლესია	ადრ. შუა საუკ. განვ. შუა საუკ.	სოფ. გორგულს მიდამოები, შორშობოთი, ნასოფლარი
6.	ზანავის ციხე	განვით. შუა საუკუნეები	სოფ. ზანავი
7.	ციხის ნანგრევები	შუა საუკუნეები	სოფ. კიკიბოს დასავლეთით
8.	ოქროს ციხე	განვით. შუა საუკუნეები	სოფ. შოყის ჩრდ.-დას.-ით

ასპინძის მუნიციპალიტეტი

№	ძეგლის დასახელება	აგების თარიღი	ძეგლის მდებარეობა
1.	ციხე	განვით. შუა საუკუნეები	დაბა ასპინძის ჩრდ.-აღმ.-ით
2.	ჩიხორისის საეკლესიო კომპლექსი 1. ეკლესია 2. სხვა ნაგებობანი	X ს. გვიანი შუა საუკ.	დაბა ასპინძის მიდამოები, ნასოფლარი ჩიხორისი
3.	დამალას ეკლესია	ადრეული შუა საუკუნეები	სოფ. დამალის ჩრდ.-აღმ.-ით 1.5 კმ. ხეობაში
4.	გიორგიწმინდის ეკლესია	IX ს.	ვარძის მიდამოები, ნასოფლარი გიორგიწმინდა
5.	ზედა ვარძის ღვთისმშობლის ეკლესია	X-XI სს.	ვარძის მიდამოები, ნასოფლარი ზედა ვარძია
6.	ქარზამეთის ეკლესია	XIV ს.	ვარძის მიდამოები, ნასოფლარი ქარზამეთი
7.	გავეთის წმ. გიორგის ეკლესია	XIII ს.	სოფ. თმოგვის მიდამოები
8.	ზედა თმოგვის ეკლესია	XI ს.	სოფ. თმოგვის მიდამოები
9.	ვარძია, გამოქვაბული მონასტრის ანსამბლი	XII-XIII სს.	სოფ. თმოგვის მიდამოები
10.	ვანის ქვაბები, გამოქვაბული მონასტერი	შუა საუკუნეები	სოფ. თმოგვის მიდამოები

11.	თმოგვის ციხე, ნაქალაქარი 1. ზედა ციხის გუმბათიანი ეკლესია 2. ზედა ციხის სხვა ნაგებობანი 3. ეკლესია 4. ხიდი 5. სხვა ნაგებობანი	XIII-XIV; XVI სს.	სოფ. თმოგვი
12.	თოკის კოშკი	გვიანი შუა საუკუნეები	სოფ. თოკის სამხ.- დას. მთის კალთაზე
13.	კვარშის ეკლესია	IX ს.	სოფ. ნაქალაქევის მიდამოები, ნასოფლარი კვარშა
14.	შორეთის მონასტერი	შუა საუკუნეები	სოფ. ოთის მიდამოები
15.	ეკლესია ყიზილდერესი	VIII-IX ს.	სოფ. ოთის მიდამოები, ნასოფლარი აგარა
16.	ღართის ეკლესია	IX-X სს.	სოფ. ოთის მიდამოები, ნასოფლარი ღართა
17.	საროს მთავარანგელოზის ეკლესია	VII-VIII სს. გადაკეთებულია 1747 წ.	სოფ. სარო
18.	საროს ციხე	წინაქრისტიანული ხანა - XI ს.	სოფ. სარო
19.	ალანძიის ეკლესია	VIII-IX სს.	სოფ. ტოლოშის მიდამოები, ნასოფლარი ალანძია
20.	ძველის ეკლესია	X ს.	სოფ. ძველი
21.	ხერთვისის ციხე	X-XVIII სს.	სოფ. ხერთვისი

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტი

№	ძეგლის დასახელება	აგების თარიღი	ძეგლის მდებარეობა
1.	აბულის ეკლესია	X ს.	სოფ. აბული
2.	აბულის ციხე-ნასახლარი	ძვ.წ. I ათასწ.	სოფ. აბულის მიდამოები
3.	აზავერეთის დარბაზული ეკლესია	IX-X სს.	სოფ. აზავერეთი
4.	ალასტანის ეკლესია	X-XI სს.	სოფ. ალასტანი
5.	ბაგრის ეკლესია	X ს.	სოფ. ბაგრა
6.	დარბაზული ეკლესია	XIII ს.	სოფ. ბარალეთი
7.	სირგოს ეკლესია	VIII ს.	სოფ. ბარალეთის მიდამოები, ნასოფლარი სირგო
8.	ეკლესია	X ს.	სოფ. ბეჟანოს მიდამოები, ლეკნარი
9.	ეკლესია	X ს.	სოფ. ბუზავეთი
10.	ბურნაშეთის დარბაზული ეკლესია	X ს.	სოფ. ბურნაშეთი
11.	საეკლესიო კომპლექსი 1. გამოქვაბული 2. გუმბათიანი ეკლესია 3. სხვა ნაგებობანი	X ს. X ს. X ს.	სოფ. დიდი სამსარის მიდამოები
12.	კოჭიოს ეკლესია	X ს.	სოფ. კოჭიო
13.	კუმურდოს გუმბათიანი ეკლესია	964 წ.	სოფ. კუმურდო
14.	ეკლესია ნაისასი	X-XI სს.	სოფ. ჩუნჩხის ჩრდ.-დას.-ით 3-4 კმ.
15.	ეკლესია	XI და XIV სს.	სოფ. ხორენია, სასაფლაოზე
16.	კარნეთის ეკლესია	XI ს.	სოფ. ხორენიის მიდამოები, ნასოფლარი კარნეთი
17.	ეკლესია	X ს.	სოფ. ხოსპიო

ახალციხის მუნიციპალიტეტი

№	ძეგლის დასახელება	აგების თარიღი	ძეგლის მდებარეობა
1.	საფარის მონასტერი 1. წმ. საბას ეკლესია 2. მიმინების ეკლესია 3. წმ. დიმიტრის ეკლესია 4. პეტრე-პავლეს ეკლესია 5. წმ. გიორგის ტაძარი 6. სამრეკლო 7. წმ. გიორგის ეკლესია 8. იოანე ოქროპირის ეკლესია 9. ნათლისმცემლის ეკლესია 10. ათაბაგების სასახლე 11. გალავანი 12. სხვა ნაგებობანი	X; XIII-XIV სს.	სოფ. ღრელის მიდამოები

2.	ახალციხის ციხე-კომპლექსი 1. სარგის ჯაყელის ციხე-კოშკი 2. ციხის ეკლესია 3. კარიბჭე და გალავანი 4. მუჩეთი (გადაკეთებული ეკლესია) 5. მედრესე 6. მინარეთი 7. კოშკის ნანგრევები	XIV ს. განვით. შუა საუკ. გვიანი შუა საუკ. XVII ს. გვიანი შუა საუკ. გვიანი შუა საუკ. გვიანი შუა საუკ.	ქ. ახალციხე, რაბათის უბანი
3.	აწყურის ღვთისმშობლის ეკლესია	შუა საუკუნეები	სოფ. აწყური
4.	ბეთის მონასტერი	XIV ს.	სოფ. აწყური. მிடამოები
5.	აწყურის ციხე	X- XIV სს.	სოფ. აწყური
6.	სლესი (მოქვევის) ციხე	განვით. შუა საუკუნეები	სოფ. აწყურის ჩრდ.-ით 2 კმ.
7.	ვალეს ღვთისმშობლის ეკლესია	X ს.	სოფ. ვალე
8.	თისელის მონასტერი 1. ეკლესია 2. გალავანი 3. სხვა ნაგებობანი	XIV-XV სს. გვიანი შუა საუკ. გვიანი შუა საუკ.	სოფ. თისელის სამხ.-აღმ .-ით
9.	აგარის მონასტერი 1. მთავარი ეკლესია 2. ეკლესია 3. ეკლესია 4. ეკლესია 5. ეკლესია 6. სამრეკლო 7. სატრაპეზო 8. სხვა ნაგებობანი	VIII-IX; X-XI სს. XIII-XIV სს.	სოფ. ურაველი, ნასოფლარი აგარა მდ. ურაველის ხეობაში
10.	ჯაყისმანის მონასტერი 1. ეკლესია 2. ეკლესია 3. სამრეკლო 4. სხვა ნაგებობანი	IX-X და XII-XIII სს.	ნასოფლარი ჯაყისმანი, მდ. წყალთბილას მდამოები

ბორჯომის მუნიციპალიტეტი

№	ძეგლის დასახელება	აგების თარიღი	ძეგლის მდებარეობა
1.	ფოთოლეთის ეკლესია	IX-X სს.	დაბა ახალდაბის მდამოები
2.	ნეძვის სამეკლესიანი ბაზილიკა	IX ს.	დაბა ახალდაბის მდამოები, ნეძვი
3.	თორის (ნადარბაზევი) ეკლესია	ადრეული შუა საუკუნეები	დაბა ბაკურიანის სიახლოვეს, დასახლება თორი
4.	თორის (ნადარბაზევი) სასახლე	ადრეული შუა საუკუნეები	თორის მდამოები, ნადარბაზევი, დაბა ბაკურიანის სიახლოვეს, დასახლება თორი.
5.	ჩრდილოეთის წმ. გიორგის ეკლესია	1333 წ.	სოფ. დაბის სამხრეთით
6.	ლიკანის მონასტერი	VIII-IX სს .	სოფ. ლიკანი სასაფლაო
7.	კოშკიდეღის ღვთისმშობლის ეკლესია და სამრეკლო	VIII-IX სს . ადრ. შუა საუკ.	სოფ. ლიკანი, კოშკიდეღის ხეობა
8.	მწვანე მონასტერი 1. ეკლესია 2. სამრეკლო	IX - XIV სს	სოფ. ლიკანი მდამოები
9.	ტაბაწყურის წითელი ეკლესია	შუა საუკუნეები	სოფ. ტაბაწყური
10.	ტაძრისის ეკლესიათა კომპლექსი	განვით. შუა საუკუნეები	სოფ. ტაძრისი
11.	ტიმოთესუნის მონასტერი 1. ტაძარი გუმბათიანი 2. ეკლესია 3. სატრაპეზო 4. გალავანი 5. ბჭე 6. სხვა ნაგებობანი	1204 წ. X-XI სს. XII-XIII სს. XII-XIII სს. XII-XIII სს.	სოფ. ტიმოთესუნის მდამოები
12.	ქვაბისხევის ეკლესია	IX ს.	სოფ. ქვაბისხევი

13.	გოგიჩანთ ღელის ქვის დარბაზების კომპლექსი ეკლესიით	IX-X სს .	სოფ. ჭობისხევის ჩრდ.-აღმ.-ით 2.5 კმ., გოგიჩანთ ღელე
-----	---	-----------	---

ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტი

№	ძეგლის დასახელება	აგების თარიღი	ძეგლის მდებარეობა
1.	შაორის ციკლოპური ციხე	ძვ.წ. I ათასწ.	სოფ. ასფარის ჩრდ.-დას.-ით, შაორის მთაზე
2.	ნათლისმცემლის ეკლესია	XIII ს	სოფ. განძანს მიდამოები
3.	ეკლესია	X-XI სს.	სოფ. განძანის მიდამოები
4.	ტაძარი	XIII ს .	სოფ. განძანის მიდამოები
5.	განძანის ეკლესია	XII-XIII სს.	სოფ. განძანის
6.	ეკლესია ეკვდერით	XII-XIV სს.	სოფ. განძანი
7.	ეკლესია	XII-XIV სს.	სოფ. განძანი
8.	ციხე-გალავანი	წინაქრისტიანული ხანა - განვითარებული შუა საუკუნეები	სოფ. განძანი დას.-ით მდ. თაფარავნის მარცხენა სანაპიროზე
9.	განძანის ეკლესია	X-XI სს.	სოფ. განძანის სამხ.-დას.-ით 3-4 კმ., მიდამოები „ქავთაროლი“
10.	მეწვირი ქათ-ქარი	ძვ. წ. აღ. I ათასწ.	სოფ. განძანი, დას.-ით 200 მ.
11.	ტაძარი ფარავანა	X-XI ს.	სოფ. როდიონოვკა (ფარავანი)
12.	სალამოს ეკლესია	X ს.	სოფ. სალამო
13.	სალამოს ეკლესია	X-XI სს.	სოფ. სალამო
14.	ფოკის წმ. ნინოს ეკლესია	1027 წ.	სოფ. ფოკა
15.	ტონთოს ხუთმალიანი ხიდი	XIII-XIV სს.	სოფ. ყაურმა
16.	ტონთოს წმ. გიორგის ეკლესია	XI ს.	სოფ. ყაურმა

ქალაქი ქუთაისი

№	ძეგლის დასახელება	აგების თარიღი	ძეგლის მდებარეობა
1.	ბაგრატის ტაძარი 1. ტაძარი გუმბათიანი 2. სამრეკლო 3. ციხე უქიმერიონი 4. ეკლესია უქიმერიონი 5. სხვა ნაგებობანი	1003 წ. გვიანი შუა საუკ. შუა საუკუნეები შუა საუკუნეები შუა საუკუნეები	უქიმერიონის გორა
2.	მწვანე ყვავილას კომპლექსი 1. მთავარანგელოზის ეკლესია 2. ციხე-კოშკი 3. ქვარიანისეული ეკლესია	XI ს. XVII ს. XVII ს.	კიბულას ქ.№1, საზოგადო მოღვაწეთა პანთეონი
3.	იმერეთის მეფეთა სასახლე ოქროს ჩარდახი	გვიანი შუა საუკუნეები	ცისფერყანწელების ქ.№8
4.	ჯაჭვის ხიდი	XIX ს.	მდ. რიონი

წყალტუბოს მუნიციპალიტეტი

№	ძეგლის დასახელება	აგების თარიღი	ძეგლის მდებარეობა
1.	ციხე-დარბაზი შუასაუკუნეები "ა" 1. ეკლესია სასახლისა 2. სხვა ნაგებობანი	VIII-XII სს.	სოფ. გეგუთის მიდამოები
2.	დერჩის ნათლისმცემლის ეკლესია	განვით. შუასაუკუნეები	სოფ. დერჩი
3.	ზარათის წმ. კირილეს ეკლესია	განვით. შუასაუკუნეები	სოფ. ზარათი

ზესტაფონის მუნიციპალიტეტი

№	ძეგლის დასახელება	აგების თარიღი	ძეგლის მდებარეობა
---	-------------------	---------------	-------------------

1.	წმ. გიორგის ეკლესია 1. ეკლესია 2. სამრეკლო 3. სხვა ნაგებობანი	X-XI სს. XVI ს. შუა საუკუნეები	სოფ. ტაბაკინი მიდამოები
----	--	--------------------------------------	-------------------------

თერჯოლის მუნიციპალიტეტი

№	ძეგლის დასახელება	აგების თარიღი	ძეგლის მდებარეობა
1.	წმ. გიორგის ეკლესია	XI ს.	სოფ. ზედა სიმონეთი, სასაფლაოზე
2.	ხიდი	1667 წ.	სოფ. ნაგარევის სამხ.-ით, მდ. ჭიშურაზე
3.	სკანდის ციხე	VI-XVI-XVIII სს.	სოფ. სკანდე, მთის წვერზე

ბაღდათის მუნიციპალიტეტი

№	ძეგლის დასახელება	აგების თარიღი	ძეგლის მდებარეობა
1.	ვარციხის ციხის კომპლექსი	IV-VI; IX-XI სს. გადაკეთ. გვიან შუასაუკუნეებში	სოფ. ვარციხის მიდამოები
2.	დევაძეების ეკლესია	X; XV სს.	სოფ. წითელხევი

ხარაგაულის მუნიციპალიტეტი

№	ძეგლის დასახელება	აგების თარიღი	ძეგლის მდებარეობა
1.	უბისის მონასტერი 1. წმ. გიორგის ეკლესია 2. სამრეკლო 3. სვეტი 4. სატრაპეზო 5. გალავანი 6. სხვა ნაგებობანი	IX; XII; გვ. შუა საუკუნეები	სოფ. უბისი

საჩხერის მუნიციპალიტეტი

№	ძეგლის დასახელება	აგების თარიღი	ძეგლის მდებარეობა
1.	ეხვევის ღვთისმშობლის ეკლესია	X-XI სს.	ქ. საჩხერე
2.	სამების ეკლესია	X-XI ს.	სოფ. ბაჯითი
3.	წმ. გიორგის ეკლესია სამრეკლო D სხვა ნაგებობანი	1046 წ. XIX ს. გვიანი შუა საუკუნეები	სოფ. სავანე
4.	ღვთაების ეკლესია (ზედა მაცხოვარი)	XI ს.	სოფ. სპეთის მიდამოები
5.	აკაკი წერეთლის სახლი	XIX ს.	სოფ. სხვიტორი
6.	ქორეთის მაცხოვრის ეკლესია	1001 წ.	სოფ. ქორეთი
7.	ეკლესია 1. ციხე 2. ეკლესია	განვით. შუა საუკ. XI-XII სს.	სოფ. ჩიხის ჩრდ.-აღმ.-ით
8.	ჯრუჭის მონასტერი 1. გუმბათიანი ეკლესია 2. სხვა ნაგებობანი	განვით. შუა საუკ.	სოფ. ცხომარეთი
9.	აბაშიძეების ეკლესია	1510 წ.	სოფ. ჭალა

ტყიბულის მუნიციპალიტეტი

№	ძეგლის დასახელება	აგების თარიღი	ძეგლის მდებარეობა
1.	გელათის მონასტერი 1. ღვთისმშობლის ტაძარი 2. წმ. გიორგის ეკლესია 3. წმ. ნიკოლოზის ეკლესია 4. სამრეკლო 5. აკადემია 6. დავით აღმაშენებლის საძვალე 7. გალავანი 8. სხვა ნაგებობანი	XII; XIII-XVI; XIX სს.	სოფ. გელათი
2.	კისორეთის წმ. გიორგის ეკლესია	შუა საუკუნეები	სოფ. კისორეთი

3.	მოწამეთა, მონასტერი 1. ეკლესია 2. სამრეკლო 3. გამოქვაბული 4. გალავანი 5. სხვა ნაგებობანი	VIII-XIX სს.	სოფ. მოწამეთის მიდამოები
----	---	--------------	-----------------------------

ჭიათურის მუნიციპალიტეტი

№	ძეგლის დასახელება	აგების თარიღი	ძეგლის მდებარეობა
1.	მღვიმეის მონასტერი 1. ღვთაების ეკლესია 2. ეკლესია მცირე 3. სამრეკლო 4. გალავანი 5. სხვა ნაგებობანი	XIII ს. XIV ს. XVI-XIX სს. გვიანი შუა საუკ. გვიანი შუა საუკ.	ქ. ჭიათურის მიდამოები
2.	წმ. გიორგის ეკლესია	XI ს.	სოფ. დარკვეთის მიდამოები
3.	კაცხის სვეტი 1. ნახევრადგამოქვაბული ეკლესია 2. ეკლესია 3. თავშესაფარი	V-VI სს. V-VI სს. შუა საუკუნეები	სოფ. კაცხის მიდამოები
4.	კაცხის მაცხოვრის ეკლესია	XI ს.	სოფ. კაცხი
5.	წმ. გიორგის ეკლესია	Xს.	სოფ. რგანი

ახმეტის მუნიციპალიტეტი

№	ძეგლის დასახელება	აგების თარიღი	ძეგლის მდებარეობა
1.	კვეტერის ციხე-ქალაქი 1. გუმბათიანი ეკლესია 2. დარბაზული ეკლესია 3. სასახლე 4. შიდა ციხე 5. ქვედა ციხე 6 სხვა ნაგებობანი	X ს. და გვიანი შუა საუკუნეები X ს. ადრ. შუა საუკ. X-XI სს. გვიანი შუა საუკ. გვიანი შუა საუკ. გვიანი შუა საუკ.	ქ. ახმეტის მიდამოები, მდ. ილტოს მარჯვენა ნაპირზე
2.	ახმეტის ღვთაების ეკლესია	VI ს. II ნახ.	ქ. ახმეტის მიდამოები
3.	ალავერდის კომპლექსი 1. წმ. გიორგის ტაძარი 2. სამრეკლო 3. პალატი 4. გალავანი 5. სასახლე 6. მარანი 7. აბანო 8. კარიბჭე	XI ს . XVII ს . XVII ს . XVII ს . XVII ს . XVIII ს. XVII-XVIII სს. XVIII ს.	სოფ. ალავერდი
4.	ყველაწმინდის ეკლესია	VIII-IX სს.	სოფ. არგოხის მიდამოები
5.	გირევის კოშკი	გვ. შუა საუკუნეები	სოფ. გირევი
6.	დართლოს არქიტექტურული კომპლექსი	გვ. შუა საუკუნეები	სოფ. დართლო
7.	დიკლოს ციხე-სახლი	გვ. შუა საუკუნეები	სოფ. დიკლო
8.	ნათლისმცემლის ეკლესია 1. სამრეკლო 2. სხვა ნაგებობანი	VIII-IX სს.	სოფ. ზემო ალვანის მიდამოები
9.	დედათა მონასტრის კომპლექსი 1. წმ. ნიკოლოზის ეკლესია 2. სასახლე 3. სატრაპეზო 4. კოშკი-სამრეკლო 5. გალავანი 6. საცხ. ნაგებობა	XIII ს. II ნახ. – გვიანი შუა საუკუნეები	სოფ. ზემო ხოდაშენი
10.	ინდურთის კოშკები	გვიანი შუა საუკუნ.	ნასოფლარი ინდურთა
11.	კვავლოს კოშკები	გვიანი შუა საუკუნ.	ნასოფლარი კვავლო
12.	მატანის ცხრაკარას მონასტერი 1. დარბაზული ეკლესია 2. ეკლესია 3. სამრეკლო 4. გალავანი ა. კაოიიჭყ 6. სხვა ნაგებობანი	VIII-IX; XIII-XVI სს.	სოფ. მატანი
13.	ერელაანთ საყდარი	V-VI სს.	სოფ. მატანის მიდამოები